

màquina d'alè

Penso, d'una banda, amb els quatre zèfirs del Tapís de la Creació de Girona que cavalquen els sacs de vent i bufen amb doble corn, un per a cada mà. I penso, també, en l'escafandrer de la nadala de J.V. Foix que "amb aire pur als flascons" es capbussa a collir una ofrena en la fonda primavera del mar. I emprec, de pensar-hi, l'exercici eòlic que segueix; fet a l'escenari de l'Auditori de Girona, amb la força ventadora i els caires sonadors i l'aire que es trenca de trobar i no trobar sentit i jo que hi solco amb el tub d'alè per davant i l'esquena desalenada.

1

Això: trobar una altra boca que no la meva. Escriure, amb una boca més indiscriminada que no la meva. Passejar la boca d'escriure per aquest escenari indulgentment lletracantellut. I amorrar, allà on sigui, allò que sigui, amb la boca de vent, amb la boca de tocar, amb la boca de percebre el sentit del tacte en la veu.

Oïu, sinó, quina manera tenen d'ajustar-se el cant i el cantell. Oïu com es determinen l'angle del cant –la cantera del cant– i la pedrera d'aire que se les té amb les coses: aquella inexhaustible pedrera d'aire que sona constantment d'esnicar-s'hi.

Perquè a diferència del ronc seguit que em fa el motor a l'esquena, a l'aire que surt pel canó d'alè se li canvia la veu segons la superfície en què actua. I així, a través dels abatsons, a través de les regolfades i els tornaveus, endevinem la forma audible de les coses.

Res no es resisteix. Qualsevol volum, qualsevol material resulta sonorament dibuixable. Trobi el que trobi, el vent és capaç de posar-hi un nom... Perquè el món tot ell és un signe i el vent tot ho fa bé.

Deixo, doncs, que bufi el vent sobre la veritat, que s'accidenti i topi amb les eventuals parets de lletra. Això és tot.

2

Em pregunto, tanmateix, què hi ha ben bé de veu en la topada? Què hi ha, de veu nostra, que puguem transcriure? Què hi ha que puguem subtitular sota pantalla d'aquests brogits com una traducció que en féssim en lletra nostra?

¿Potsar la paraula *escenari*, amb les lletres fondes, balmades i buides com un gran òrgan de locució? ¿O la paraula *paraula*, d'unes lletres que ens ignoren del tot i sonen tot just pel goig de trobar-se?

¿O bé la paraula: *Canigó*? Tota la paraula *Canigó*. Tota aquesta lletrada de roques i neu, amb fonemes i pronunciacions, sota els celestes tous semàntics. Recolzat jo mateix en el so de la paraula, en el pseudoferm agut de la paraula que s'enfila a l'aire i s'hi aguanta.

Fa estrany de creure'm sobre el renou de blancs i de negres d'una terra assumpta, d'una terra que s'aguanta dreta per miracle, endurida, escenari amunt, com una estàtua de sal del so. Com una muntanya de so amb un pam de llum a sobre, com una muntanya feta de sol recolzat en el so.

Faig girar l'alè de banda sobre aquestes lletres més fortes que surten a sota com roques. Però a diferència del color, que és manté fix, el so els canvia, a les roques, constantment i es fon com la neu, i s'esbarria com les lletres de sobre que, en bufar-les, volen. I quan miro d'encertar les sil·labes al seu lloc, el mateix buf se les endú, enterbolides per aquesta espuma d'aire agrumollat de tant fer-lo remoure.

Tot és material de boca. Amb el sac de vents penjat a l'esquena, passejo el bufador per entre les roques com per unes dents agafades a les genives d'aquest espai de paraula tan vast i absolut. Apunti allà on apunti l'alienada, les glandules salivals, la mata parladera, l'atmosfera saturada de molles de llum, el roc estrirabec, el roc llavdesclos, les fondes civelles que s'ennegreixen i que entinten... tot, tot sona d'assenyalar-ho.

Per bell plaer, per fina força, només de parar l'orella, puc destriar cada element sonor com s'escapa de saber-se envoltat pel vent, de saber-se assetjat i pres pel vent. Perquè sigui el que sigui que jo assenyali amb la màquina d'alè, en sentir-se bufat, s'hi torna, i és el so.

Com ara aquesta roca, aquest punt de roca que el vent amoixa o esgarrapa fins que confessi el seu bocí de nom. Com ara el so més encovtat, el més genuí, que, en insistir-hi damunt, aprofita el rebuf de la ventada per envolar-se d'allà on és i fugir-ne. Com ara la neu, més flonja que la roca, oferint-se porosa i ullada al vent, disposada a deixar-se dur, a deixar-se dir del tot. Com ara la modulació infinita, amb cada signe posat on ha d'estar, sota el cel que tira bé...

De vegades ens demanem si hi ha res de voluntari en tot això. Ens preguntem per allò d'òrfic que encara pugui haver-hi, per allò d'òrfic que encara puguem creure que hi ha. ¿Queda res d'un cel garoler, sorollós d'àngels que hi desflifen les galtes, entre mormols que s'ennuolen i d'altres que, a colles, tornen a encelar-se endins, com si les ànimes de l'aire unissin les seves fosses nasals? ¿Queda res d'un aire mig alat mig articulat, d'expressions que fan una volada lluny fins que acaben l'alè? ¿Queda res d'una literatura que es rebolca damunt nostre, carregada de món nostre, fins que als aires se'ls fa una veu de persona, fins que als aires els creix una veu i una vida?

3

Tot es redueix, en darrer terme, a la terra i al vol. Ara mateix, en les roques, entre rosegalls de lletra i rosegalls de neu, puc percebre com es marca en el so l'esforç muscular de la muntanya per tenir-se. Perquè la muntanya ja no pot: comença de no poder. I va descendent d'ella mateixa fins que s'aplana tant i tant de lletra que em deixa altre cop, al bell mig de l'auditori.

Simplement, en expirar, la muntanya em llura, com un instrumentista que li fos de la neu, al terra de l'escenari. Per si la neu em permet de sentir precisament allò que la fa muda: el so retret i amortit de la neu, i la fosa final del so en la neu.

Sobre el soroll de l'escenari i el soroll de fondre-s'hi el Canigó, tot barrejat, no us sabria pas dir quan arrenco una veu de terra i quan passejo una veu per terra. Tampoc no sé, sigui d'oïda o de coparaula, el marge de dictat que tinc sobre els sons resultants.

De fet, tant se val que em demani fins on és possible d'actuar conscientment sobre aquest ordre regalat que tenen els sons de venir-me. Ja que, per més que planifiqui de comportar-me en virtut d'un so determinat, el bleix d'aire, amb tants d'atzars com s'hi entreguixen, em rendeix qualsevol iniciativa. El ben passar i el mal passar i l'alè d'embat s'enfressen, entre ells, gairebé fonèticament; i jo avanço de sentir així com sona tot aquell acord de veus que van obrint ratlla seguida, amb la cridòria i l'animositat d'una canilla de lletres que corre enfolida a l'encalç de no sabem què.

Al capdavant, no era això el que buscàvem?: un ordre de so que no ens pertanyi completament, que no ens sigui mai del tot assequible. Com el d'aquestes paraules no acabades de fer, els sons de les quals prenen alè pel seu compte i s'alcen damunt les coses, però molt a frec i, en lloc de dir-les, sembla que hi transiten, amb un tintinacle als braços i amb canals de picarols als turmells.

Probablement allò que ens commou d'aquests vents cal·ligràfics és la possibilitat d'endevinar-hi un paral·lelisme amb com es conforma, sencera, la nostra parla comuna, amb tota la seva jardineria d'aire, amb tota aquella seva atmosfera subtil arremorada fins allà on és possible de cultivar el so.

En efecte, una llengua és un vent humanament organitzat, amb la terra i la carn rases i el cel fet un vent de paraules. En la mesura que la matèria del llenguatge és semblant a la d'un cel tan loquaç d'aïres tebis i manyacs com lletra-espès de paraules que, un cop dites, moren de fred; un cel tan natalment bufaner com percutit pels propis residus verbals. I, doncs, una transmissió oral de cel, on tot ha estat narrat moltes vegades, verbalment consumat i tanmateix completament per dir, extraordinàriament per dir, abismadament per dir.

Com ara aquí mateix remoc l'espai, amb tot l'aire posat en lletra, des d'on comença fins on acaba el vent. I no hi ha força narrativa més indeterminada que la que pugui exercir amb aquestes passades d'alè, escenari a través, auditori a través, com qui regira una fonoteca sense saber ben bé què hi busca.

Perquè el so viu a l'aire, però costa destriar fins a quin punt el so és l'aire o l'aire només l'ajuda a córrer i a inflar-se. Ara escolto una paraula que passa. Puc gairebé distingir el so de la paraula de la remor del seu pas. sento als timpans la pressió acústica de l'aire i, després, l'enrenou de sons camí de l'escriptura, l'enrenou de sons que es dirigeixen als seus signes per si hi poden reposar. El so que es buïda en el signe. El so que es mou i avança cap al signe, amb un gran desig de callar... El so que fan totes les coses d'anar cap al silenci: l'extraordinari so que fan.

4

¿I si és la paraula *bardissa* que hem estat sentint? ¿I si és l'escriptura endurida de l'aire que ara veiem que lluca, pel seu cap de treure, i signa i designa amb tiges de tot gruix, tan espessament callades, quietes i lletrafermes que els arbres hi enfonsen ,confiats, el seu peu?

Mireu finalment l'auditori fins on arriba d'enfora, amb bardisses escrites de pròpia mà.

Moltes vegades m'ha semblat endevinar en els grans esbarzers una manera genuïna que té el lloc de signar-se, de rubricar-se i segellar-se ell mateix ¿No veieu l'elegància literària del cabdell? Fixeu-vos-hi ¿No veieu la urgència gràfica de les tiges espinades per travar-se les unes amb les altres, i fer marrada i poder embolcallar, així, més ombra, més cabuda d'ombra, més reserva d'ombra?

Amb el dall esmolat estasso el nom en el lloc del nom: a baix, a la dreta... Penso en les romegueres, en els arjòls, en les argelagues, que, com més força fem per deslligar-nos-en, més fort ens agafen. sento el so d'estassar, en parts iguals de tall i de bardissa, com qui torna a la paraula el mateix so que n'extreu.

¿El cruïxit de les ratlles de dibuix és això?

Signar. ¿Signar?

Auditori de Girona, Cim del Canigó, Vall d'Oizinelles
Tardor i hivern de 2008

